

گزارشی از بخش زنان پزشکی قانونی

◇ دکتر فریبا موسوی پور ◇

خراب و جراحت

عمده‌ترین موارد مراجعةهی زنان

دیزجی

- حدود ۶۰ تا ۶۵ درصد نزاع‌ها مربوط به اختلاف‌های خانوادگی، به ویژه اختلاف‌های زناشویی است.
- در پژوهشی که بر ۱۰۰ زن مورد آزار قرار گرفته انجام شد، تنها ۳۱ درصد تصمیم به طلاق داشتند.

(ص) فرمود: «کسی که به همسرش زیان وارد آورد تا او را مطیع خود کند، حدا در مجازات او به کمتر از آتش دورخ رضایت می‌دهد.» آنچه بیان شد گوشه‌ای از ممنوعیت زیان رساندن به زنان در ابعاد خانوادگی است.

ولی آیا همه از آزار و ایذاء زنان پرهیز می‌کنند؟

با چه صابطه‌ای می‌توان افراد زورگو و تجاوزگر را در درون خانواده کنترل کرد؟ آیا جز با قابوں و انجام اقدامات مناسب دولتی به ابراری دیگر می‌توان متوجه شد؟ مهم این است که سوانح راهی مناسب و عملی را پیش‌پای قربانیان حقوقیت قرار دهیم. گرچه ویژگی فرهنگی خاص حاکم بر حریم خانه هیچ کاد دست مستولان را برای جلوگیری از تضییع حقوق انسانی زن باز نگذاشته است. ولی می‌توان قانون و ابرار مناسب را با توجه به آن ویژگی‌های فرهنگی - که چه بسا از نظر بسیاری جنبه‌ی ارزشی نیز داشته باشد - ایجاد کرد.

به خاطر بسیاریم که وجود مددکار اجتماعی، پلیس خانواده، به ویژه پلیس زن، شورای محلی، داوری درست، بینش وسیع قضات و همه‌ی آنچه که مناسب با مسائل خانوادگی است. می‌تواند راهکشای بسیاری از کرده‌های کور و ناگشودنی باشد.

شیاز به پلیس زن در جامعه. در بسیاری از مواردی که گفته شد و بسیاری که مجال پرخ آن نبود، به وضوح عشه‌هود است. پلیس زن می‌تواند امنیت بیشتر زنان، در خانه و اجتماع را ممکن سازد. پلیس‌های زن با داشتن تخصص و بهره‌گیری از اصول علمی و تحصیلات دانشکاهی بیش از هر چیز می‌توانند - ر احقاق حق زنان مؤثر باشند.

مدیر مستول

● زن آزاری، اغلب امری تک

جسد زن جوان ۲۰ ساله‌ای را برای تعیین علیه مرك، از بیمارستان به پزشکی قانونی اورده‌اند. بر اساس کزارش بیمارستان، این زن در وضعیت وخیم و در حالت شوک توسه شده و پس از یک روز بستری شدن درگذشت. پزشکان در معاینه‌ی نخستین متوجه وجود جراحتات بسیاری بر روی بدن این زن می‌شوند. جراحتاتی چون تورم، گبودی، پارکی و سوختگی‌های درجه یک و دو که به شکل‌های گوناگون و در زمان‌های متعدد صورت گرفته‌اند. حکایت از مورد ضرب و شتم واقع شدن زن متوفی دارد. در كالبدشکافی آثار خون مردگان زمان حیات در زیر پوست بیشتر قسمت‌های بدن زن از جله سر، قفسه‌ی سینه و شکم بصورت وسیع و متعدد دیده می‌شود. برای بررسی بیشتر، نمونه‌هایی را جهت آزمایش آزمایشگاه‌های مربوطه می‌فرستند. سرانجام پس از بررسی و پیگیری، شوهر این زن جوان به اعمال ضرب و شتم نسبت به اوی اعتراض نمی‌کند. این زوج جوان، زندگی را در کنار هم آغاز کرده‌اند اما پس از چندی یکی راهی کورستان شد و دیگری رهسپار دادگاه زندان

به راستی علت زن آزاری و خشونت بعلیه زنان چیست؟ و چگونه این پدیده‌ی منفی در میان خانواده‌ها ریشه دوانده؟ پیامدهای شوم و ناگوار آن چیست؟ این پدیده تکراری می‌من است یا اتفاقی انجام می‌شود؟ ...

بحش زنان سازمان پزشکی قانونی کشور جایی مناسبی برای دریافت این گونه پاسخ‌هایست جایی که شاید برای خیلی از زنان ما ناشناخته باشد. جایی که هر روز شما بسیاری از زنان و دختران به بهانه‌های مختلف از این سو و آن سوی شهر به اینجا می‌آید. هر کام بنا به ذوع مراجعة، گواهی بگیرند یک‌دیگر کنی پس از هفت سال زندگی مشترک. تاز صاحب فرزند شده است و امروز برای دریافت

دار است که احتمال وقوع دوباره‌ی آن در آینده وجود دارد.

- زنان در برابر آزار روحی و روانی که نسبت به آن‌ها روا داشته می‌شود، چگونه می‌توانند احراق حق کنند و پزشکی قانونی چگونه می‌تواند آن‌ها را باری کند؟

- زن آزاری، اغلب امری تکراری و سابقه‌دار است که احتمال وقوع دوباره‌ی آن در آینده وجود دارد. بنابراین باید به محض بروز این اعمال خشونت‌آمیز و برای جلوگیری از وقوع دوباره‌ی آن اقدام‌های پیشگیرانه به عمل آوردد. در پژوهشی که بر ۱۰۰ زن مورد آزار قرار گرفته، انجام شد تنها ۲۱ درصد تصمیم به طلاق داشتند. افراد مورد پژوهش، یا زنان خشونت دیده بودند که به مراجع قضایی شکایت کرده و از سوی این مراجع برای معاینه به پزشکی قانونی فرستاده شده بودند. نه درصد از آن‌ها برای داشتن سابقه، به منظور اهداف انتقام‌گیری و ۶ درصد بقیه هم به منظور تنبیه شوهر و جلوگیری از تکرار اعمال خشونت آمیز شکایت کرده بودند. این امر شان می‌دهد که اگرچه زن آزاری می‌تواند به شدت خانواده را نابسامان کند، اما بیشتر زنان قربانی، به ادامه‌ی زندگی مشترک تمایل ندارند. دخالت به موقع و صحیح مراجع قضایی و

اگاهی و امورش را درن به شوهران آن‌ها می‌تواند در نجات خانواده از فروپاشی بسیار مؤثر باشد.

- به افرادی که به شما مراجعه می‌کنند یه یاری و کمکی تعلق می‌کنند؟
اگر مورد ضرب و شتم قرار گرفته باشند مابه طور دقیق، اسیب دیدگی‌های انسان را زکر می‌کنیم.

- بعنه خشونتی را که علیه زن صورت گرفته به شکل سند به زن می‌دهید؟
بله، در واقع این زن از طریق مراجع قضایی به ما معرفی شده است. ما فقط چشم قاضی هستیم. نتیجه‌ی نهایی را قاضی اعلام می‌کنیم.

- بیشترین مورد مراجعه، شامل کدام یک از این موارد است؟

- ضرب و جرح.

- به نظر شما مهمنه‌ترین علتی که موجب ضرب و جرح و در نتیجه مراجعه به این بخش می‌شود چیست؟

- افرادی که از کودکی شاهد ضرب و جرح مادر. توسط پدر بوده‌اند، نسبت به همسرشان نیز این اعمال خشونت آمیز را تکرار می‌کنند. مسئله‌ی دوم، اعتیاد به الکل و مواد مخدر است، سابقه‌ی بزهکاری نیز در این قضیه تأثیر دارد. این سابقه، سبب افزایش ضرب و جرح می‌شود. در خانواده‌هایی که به مسائل دینی اعتقاد و ایمان دارند، مسائل ضرب و جرح به طور چشمگیر و فاحشی پایین است. این امر نشان دهنده‌ی نقص مؤثر اعتقدات دینی و مذهبی. در کاهش نزاع‌های خانوادگی و ضرب و جرح است.

- استناد دادگاه‌ها به کواهی پزشکی قانونی در چه حد و حدودی است؟

- با توجه به این که سازمان پزشکی قانونی تنها سازمان کارشناسی قوه قضائیه است، بنابراین تنها در پاسخ به پرسش‌های مقامات قضایی اظهار نظر می‌کند و در صحن جزوی از تشکیلات قوه قضائی به شمار می‌رود. گزارش‌های پزشکی قانونی، اخرين و قطعی‌ترین نظریه برای دادگادها به شمار می‌رود.

- یعنی آنچه را که شما اعلام می‌کنید، دادگاهها به عنوان یک امر قطعی می‌پذیرند؟

- به طور معمولی پذیرفته می‌شود، مگر این که ابهامی در آن باشد. در این صورت دوباره ارجاع شده و ما بررسی می‌کنیم.

- دوباره آن را برای بررسی، به خودتان ارجاع می‌دهند؟

- بله. در بعضی از موارد ممکن است از نظریه کارشناسان دیگر هم استفاده کنیم.

کواهی اثبات تعلق این بچه به همسرش، راهی پزشکی قانونی شده است.

ما هم پس از چند بار تماس تلفنی و مراجعه‌ی حضوری، سرانجام از پیچ و خم سیستم اداری سازمان پزشکی قانونی کشور می‌گذریم تا بتوانیم گزارشی از بخش زنان داشته باشیم. با همیاری دکتر حعفری، رئیس روایت عمومی سازمان، نایب اشتایایی با دکتر فریبا موسوی‌پور، متخصص رنان و زایمان و

جانشین سرپرست بخش زنان سازمان پزشکی قانونی، گشوده می‌شود. وی با بدنه سال سایه‌کار، مدت سه سال است که به عنوان پزشک معاینات بخش زنان، در پزشکی قانونی خدمت می‌کند. مستول بخش در سفر است او در غیاب اینجا وظیفه می‌کند. پرسش‌ها را صریح روشی با دکتر فریبا موسوی پور در میان گذاریم:

زن برای چه مواردی می‌تواند به طور مستقیم به پزشکی قانونی مراجعه کند؟

- زنان در اکثر موارد با مراجعه به مراجمع قضایی و انتظامی به این سازمان ارجاع می‌شوند و تنها در مورد معاینه‌ی پرده بکارت، می‌توانند به صورت مستقیم و شخصی به این مرکز مراجعه کنند.

- به طور معمول چند نفر در روز به این بخش مراجعه می‌کنند؟
در روز به طور متوسط حدود هشت یا نه نفر شخصاً به اینجا مراجعه می‌کنند.

- عده‌های ترین موارد مراجعه‌ی زنان به پزشکی قانونی چیست؟

- ضرب و جرح. معاینه‌ی پرده بکارت. آزمایش از بارداری برای طلاق، اجازه‌ی سقط درمانی، حکم شدج‌سمانی برای ازدواج یا مسائل حقوقی، زعمده‌ترین موارد مراجعه‌ی زنان به پزشکی

● ضرب و جرح به طور کلی طول درمان می‌گیرد.

- مهتمترین مستله‌ی ازدواج زودرس، مسائل روحی و روانی است. زیرا ممکن است یک زن هنوز به آن مرحله نرسیده باشد که بتواند خانواده و بچه‌ها را اداره کند از سوی دیگر شناس مسمومیت‌های حاملگی در این افراد بالا می‌رود. همچنین این افراد به دلیل آن که رشد لگنی لازم را ندارند، اغلب زایمان آن‌ها به صورت سزاگیر انجام می‌شود. البته عوارض دیگری هم وجود دارد.
- با توجه به معاینه‌تی که انجام می‌دهید، چه سنی را برای ازدواج مناسب می‌دانید؟
- از نظر پزشکی سن ۱۹ تا ۲۵ سالگی برای زایمان مناسب‌تر است. از ۲۵ سال به بالا هم مشکلات بارداری برای زنان افزایش می‌یابد.
- بخشی از مراجعه‌های افراد به پزشکی قانونی، گرفتن طول درمان است. لطفاً در این باره توضیح دهید.
- مدت زمانی لازم است تا شخص آسیب دیده، سلامتی خود را باز یابد و این مدت را پزشک کارشناس این مرکز تعیین می‌کند. پزشک برای تعیین این مدت باید به وقت فرد را معاشه کند و در صورت لزوم از متخصصان خبره و پاراکلینیک کمک گیرد.
- اگر برای یک نفر، ۲۰ روز و برای دیگری ۵۰ روز، طول درمان صادر شود، این اطمینان وجود دارد که آن شخص در طی این مدت، بهبودی خود را پیدا می‌کند؟
- در بعضی از موارد ممکن است مانعهای طول مدت درمان کامل را تضمین نزنیم. بنابراین در چنین مواردی، ما معمولاً طول درمان موقت می‌دهیم و ادامه‌ی کار شخص را به مراجعه‌ی دوباره شخص و امی‌گذاریم.
- چه مواردی به معاینه دوباره نیاز دارند؟
- برای نمونه می‌توانم به مورد تصادف‌ها اشاره کنم. در شکستگی استخوان باید فرد مصدوم در زمان‌های متعدد معاشه شود تا محقق شود که استخوان به طور کامل جوش خورده است یا خیر. ایا شخص اشکالات حرکتی پیدا کرده، آیا دچار نقص عضو شده یا خیر تا حقی از کسی ضایع نشود.
- افزون بر موارد تصادفی که به شکستگی سعی می‌کنیم آثار را بدون کم و کاست بنویسیم تا پرونده به مرجع قضایی برود.
- اشاره کردید که در صد خیلی کمی از مراجعه کنندکان درخواست طلاق دارند و بیشتر افراد برای جلوگیری از تکرار این عمل و تنیبی شوهران خود شکایت می‌کنند. آیا آمار دارید؟
- خیر. آمار نداریم. چون مراکز پزشکی قانونی در سطح تهران بسیار زیاد است، بنابراین کاهی نمی‌توانیم کنترل کنیم که چه کسی چند بار مراجعه کرده است.
- در مورد تکرار مراجعاتی که خودتان دارید چطور؟
- معمولاً خیلی پایین بوده است، اما نمی‌توانم آمار دقیق ارائه کنم.
- شنیده‌ایم در برخی از موارد قاضی به یک یا دو بار گواهی پزشکی قانونی اعتماد نمی‌کند. این گفته تا چه اندازه درست است؟
- من قبل‌اهم گفتم که اگر ابهامی وجود داشته باشد، قاضی دوباره استعلام می‌کند.
- چند درصد بیش آمده که این گواهی نیاز به تجدیدنظر داشته باشد؟
- خیلی به ندرت اتفاق افتاده است.
- چکونه می‌توان اعتبار کارشناسی پزشکی قانونی را در محکم بالا برد؟
- با انتساب کارشناسان دقیق، مؤمن، متعهد و متخصص، می‌توانیم به محکم خانواده نتایج دقیق ارائه کنیم و به نتایج حاصل از معاینات قانونی، اعتبار کارشناسی بالایی ببخشیم.
- شما چه پیشنهادی برای حفاظت از سلامت زنان دارید؟
- از انجایی که خانواده رکن اصلی جامعه است و زنان نقش عمده‌ای در خانواده و در پرورش نسل اینده دارند، بنابراین مادر باید از شخصیت والایی برخوردار باشد. این امر جز بایدندی به اصول دین و اخلاق، آگاه کردن زنان به حقوق حقی خودشان از طریق رسانه‌های گروهی، سلامت جسمی مادران با افزایش سطح بهداشت و تأمین جامعه و جلوگیری از ازدواج‌های زودرس میسر نخواهد شد.
- مکر ازدواج‌های زودرس چه پیامدها و سرانجامی در پی دارد؟

● اگر در مورد گواهی پزشکی قانونی ابهام وجود داشته باشد، قاضی دوباره استعلام می‌کند.

استخوان مربوط است. آیا موارد دیگری هم وجود دارد؟

- بله مواردی مثل مشکلات مغزی و خونریزی‌های مغزی را باید تحت نظر بگیریم. تا بینیم عوارضی نظیر تشنج و اشکالات حرکتی ایجاد کرده یا خیر. البته ممکن است در تصادف‌ها مواردی به جراحی‌های بزرگ مثل برداشتن طحال و عمل بر روی احتشای داخل بدن منجر شود که آن‌ها را هم بررسی می‌کنیم. ایجاد رحم روى بدن از جمله مواردی است که باید در مورد بهبودی آن نظر بدھیم همچنین باید بینیم که این رخمهای موجب نقص زیبایی می‌شود یا خیر. به ویژه اگر در ناحیه صورت

جامعه می‌تواند در پیشگیری از این پدیده خانمان‌سوز تأثیر بسیاری داشته باشد. بنابراین باید فرزندان را در محیطی آرام و معتقد به دین و مذهب تربیت کنیم و هنگام ازدواج شناخت کلی و کامل داشته باشیم.

- بیشترین زنان مراجعه کننده به این بخشن در چه حدود سنی هستند؟

- معمولاً بین ۲۰ تا ۴۰ سال هستند.

- چند درصد از مراجعه کنندگان را به بخشن روانپزشکی ارجاع می‌دهید؟

- اگر ما مشکوک بشویم که واقعاً برای فرد مشکل روانی ایجاد شده، آن وقت وی را به بخشن روانپزشکی می‌فرستیم تا آن‌ها بررسی‌های لازم را صورت دهند.

- هنوز پرسش مرا کامل پاسخ نداده‌ایم.

- درصد بسیار پایینی را مابه بخشن روانپزشکی ارجاع می‌دهیم.

- یعنی منظورتان این است که عمدۀ افراد مراجعه کننده دچار نابسامانی روانی

نواقص جسمانی صادر می‌شود، در حالی که افراد به صدمات روحی و روانی نیز دچار می‌شوند، طول درمان عوارض روحی و روانی را چگونه تعیین می‌کنید؟

- این کارها به بخش روانپزشکی مربوط است و آن‌ها باید پاسخ دهند.

- چند درصد از مراجعان شما به علت ازدواج‌های بدون شناخت به این مشکلات بچار شده‌اند؟

- ما این آمار را نداریم ولی می‌توانم بگویم درصد بالایی دارد. شناخت پیش از ازدواج و فرهنگ بالای خانواده در بروز نیافتن این گونه مشکلات بسیار مؤثر است.

- شما چه توصیه‌ای در این باره دارید؟

- فرهنگ خانواده و مسائل اخلاقی و تربیتی نقش عمدۀ ای را در پدیده‌ی زن‌آزاری ایفا می‌کند آمار نشان می‌دهد که زن‌آزاری در افرادی که در خانواده‌های نابسامان بار آمده‌اند زیادتر است.

تقویت دین و مسائل اخلاقی در خانواده‌ها و

باشد.

- درباره زخم‌های صورت و مستله‌ی نقص ریبایی بیشتر توضیح دهید.

- اگر بدانیم که زخم‌ها و جوش‌ها پس از مدنی بهبودی پیدا نمی‌کند، بر مبنای آن یک نقص زیبایی به فرد می‌دهیم.

- فرض کنیم این ضرب و جرح تنها به کبودی منجر شود و نقص عضو یا شکستگی در پی نداشته باشد. طول درمان را چگونه محاسبه می‌کنید؟

- ضرب و جرح به طور کلی طول درمان می‌گیرد.

- چند درصد از مراجعه‌های زنان مربوط به اختلاف‌های خانوادگی و به ویژه ناشی از ضرب و شتم شوهر است؟

- حدود ۶۰ تا ۶۵ درصد نزاع‌ها مربوط به اختلافات خانوادگی به ویژه اختلاف‌های زناشویی است.

- طول درمان اصولاً بر اساس عوارض و

نشیده اند؟

- خیلی کم ابراز می کنند که مشکل روانی دارند.

- کم ابراز می کنند یا ...

- مشکلات روحی و روانی مراجعه کنندگان ما

در آن حدی که مجبور باشیم آنها را به بخش روان پژوهشکی ارجاع دهیم، خیلی کم است.

- بنابراین باید در صد مراجعه کنندگان زن به

بخش روان پژوهشکی خیلی پایین باشند.

شما در مورد ضرب و جرح پرسش می کنید.

چون ما ضرب و جرح را از مسائل روانی جدا می کنیم، البته گاهی اوقات خانمی می خواهد به بهزیستی برود، بنابراین باید علاوه بر مسائل

جسمی از نظر روح و روان هم برسی شود.

چرا بعضی از زنان می خواهند به بهزیستی

بروند؟

- چون بی سرپرست هستند در این حالت روال کار چنین است که باید از نظر جسمی روانی

مورد معاینه و بروزی قرار گیرند.

- در مورد مراجعان بخش خودتان تا چه حدی احساس می کنید که آنها علاوه بر ضرب و

جرح دچار آسیب روانی هم شده باشند؟ فکر نمی کنید کسی که از نظر جسمی مورد آزار قرار گرفته، از نظر روانی نیز آسیب می بیند؟

ممکن است این آثار روانی زودگذر و مقطعي

باشد و بعد اثر آنچنانی و جدی بر روان شخص نگذارد، البته مگر این که شخص زمینه داشته باشد. وقتی خانمی سابقه‌ی افسردگی و

مشکلات روانی دارد، ضرب و شتم، مشکل روحی و روانی او را بیدار و شعلهور می سازد.

- یعنی شما فکر می کنید اکثر اثار روحی و روانی حاصل از ضرب و شتمها و مشاجرات خانوادگی در مدت زمان کوتاهی پدید آمده و

زود هم از بین می رود؟

- اثر روحی که می گذارد، اما اکثر به صورت تکراری باشد و سابقه‌دار شود. ممکن است به

زن حالت عصبی مستدهد و زد آمدن ضربات روحی و آسیب روانی، امری بدینه است و روی هر فردی اثر می گذارد، و یزد آن که خانمها بیر

از ضیعت شکننده‌ای برخوردار هستند

* * *

حالا باید به سراغ بخش زنان برویم حایر

که برای خودش دنیای دیگری است به محض

ورود، حس غریبی انسان را در بر می گیرد. پا به

دنیای مسخ شدگان گذاشته‌ایم، ما به دنیایی با

بدرهای کبود، چشم‌های بی رمق حیران

می‌مانند. □

قله‌های نگران و دسته‌های بی اختیار آمده‌ایم جایی که خنده‌هایشان نشانی از شادی ندارد و گریه‌هایشان چشم‌های اشک را خشکانده است. اینجا صدای ناله‌های رخم حورده به گوش می‌رسد، اینجا دنیای دیگری است. حایر که بیشتر مراجعان آن به جبر ظلم دیگران به اینجا آمدند.

کوشه اتفاق، زنی که سرش را با دستمال بسته توجه را جلب می‌کند. حرف نمی‌زند اما نگاهش یک دنیا حرف و حدیث است. آثار خون مردگی در تمامی بدنش هوی است. تازه پا به ۲۱ سالگی گذاشت و صاحب دو فرزند است. آن روزها که ۱۷ سالگی را تجربه می‌کرده به خانه شوهر رفته است.

شوهرش معتمد بوده و همیشه او را کنک می‌زد است. این بار او با کابل برق به شدت کنک خورده، هیچ جای سالم در بدنش دیده نمی‌شد. نای حرف زدن هم نداشت موهای جلوی سرش کنده شده و نشانه‌های خون مردگی در سرش دیده می‌شد. یکی از مستولان زن پژوهشکی قانونی، معتقد بود که اکثر مردان برای آن که جای ضربه روى بدن زن دیده نشود ضربه را به سر وارد می‌آورند.

این نخستین بار بود که وی به پژوهشکی قانونی مراجعه کرده بود. گله‌مند به نظر می‌آمد. می‌گفت پژوهشکان تمام جراحات بدن مرا ندیده‌اند و خیلی سریع معاینه‌ام کردند.

آن طرفت زن می‌بانسالی دیده می‌شد. به علت کنک خوردن از همسرش به پژوهشکی قانونی مراجعه کرده بود. هستگام حرف زدن اشک بر پهنهای صورتش می‌بارید. روی شکمش کبودی بود. دست راستش را نیز شوهر شکسته بود. چهل ساله و خانه‌دار بود و چهار کلاس درس خواهد بود و هفت فرزند داشت. شوهر او را مرتب کنک می‌زد.

در این قسمت زنان به دلایل کوناگوئی مراجعه می‌کنند. سمیه در ۱۶ سالگی ازدواج کرده ولی قبل از شروع زندگی مشترک هم او و هم والدینش فهمیده بودند که زندگی آنها سرانجامی ندارد. مهریه سمیه ۱۲ میلیون تومان بود که در این شرایط نصف مهریه به وی تعلق می‌گرفت.

اجازه صحبت کردن خصوصی با بیماران داده نمی‌شود و اکثر پرسش‌ها سی‌جواب می‌مانند. □